

WORLD ECONOMY AND INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

УДК 339.9.012.42:339.18(061.1ЄС)(1-01)
JEL F18

DOI: 10.26906/EiR.2023.3(90).3026

АНАЛІЗ УГОД ЄС ПРО ВІЛЬНУ ТОРГІВЛЮ ЯК ОДИН ІЗ ІНСТРУМЕНТІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ ЄС

Кухарик Вікторія Василівна*, кандидат економічних наук,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин та управління проєктами
Друзюк Ольга Ігорівна, студентка
Волинський національний університет імені Лесі Українки

*ORCID 0000-0003-3389-5181

© Кухарик В.В., 2023

© Друзюк О.І., 2023

Стаття отримана редакцією 10.09.2023 р.

The article was received by editorial board on 10.09.2023

Вступ. Історія економічної дипломатії ЄС розпочалася із підписанням Європейського співтовариства вугілля та сталі (1951 р.) та триває нині. Проте, довгий час усі інституції, які створював ЄС та Європейська служба зовнішніх дій, створена 2009 р. приділяли мало уваги економічному виміру дій ЄС. Тому, нині, ЄС продовжує процес створення європейської економічної дипломатії в контексті більш геостратегічного ЄС. Основними інституціями ЄС у сфері реалізації економічної дипломатії є Європейський парламент, Комісія та Європейська служба зовнішніх справ, що мають функції, які сприяють реалізації економічної дипломатії ЄС. Просування європейських економічних інтересів за межами ЄС є колективним зусиллям, яке повинно базуватися на чітких процесах і бути структурованим. Окрім того, ЄС вдало використовує такий інструмент економічної дипломатії як торговельні угоди. Відтак, підписано численна кількість угод із різноманітними країнами та регіонами світу.

Огляд останніх джерел досліджень і публікацій. Зважаючи на вищевикладене, дослідження питання економічної дипломатії є актуальним як серед зарубіжних, так і українських вчених. Так, Гарлік Дж., розглядає економічну дипломатію як спробу скоординованого досягнення як політичних, так і економічних цілей за допомогою державних ініціатив, які використовують комерційні суб'єкти задля цілей національної безпеки [9]. Іванова В.М., зазначає, що економічна дипломатія є одним із основних інструментів реалізації зовнішньоекономічної політики в сучасних умовах, захисту національних інтересів в економічній сфері [15, с. 153]. Надзвичайний і Повноважний Посол України Надоленко Г.О., аргументовано доводить, що економізація зовнішньої політики, в тому числі й дипломатії – це системна робота і скоординована стратегія на усіх рівнях владних інституцій, що сприяє зростанню економічної могутності країни [16, с. 42]. П'єр-Бруно Руффіні вважає, що економічна дипломатія полягає у встановленні зв'язків між корпоративними гравцями, які експортують або інвестують за кордон, та дипломатами, які представляють державу на міжнародній арені та імплементують геополітичні рішення [10]. На думку Чохан Усман В., економічна дипломатія – це багатосторонній процес, що використовує економічні засоби для досягнення дипломатичних цілей [2]. Підсумовуючи, погоджуємося з Кухарик В.В., яка у своїх дослідженнях робить висновок, що під поняттям «економічна дипломатія» розуміється засіб реалізації зовнішньоекономічної політики держави, де економічні невійськові практичні заходи, прийоми, методи та інструменти поєднуються та переважають над політичними [12, с. 38].

Метою дослідження є узагальнення особливостей функціонування моделі економічної дипломатії ЄС, а також аналіз впливу угод ЄС про вільну торгівлю на економічне зростання інтеграційного об'єднання як один із інструментів економічної дипломатії ЄС.

Основний матеріал і результати. Нині, зважаючи на стрімкий розвиток економічної дипломатії та її визначальну роль у системі сучасних міжнародних економічних відносин дослідження вищезазначеної проблематики є актуальним як серед зарубіжних, так і українських вчених, які вивчають проблеми захисту національних стратегічних та економічних інтересів держави, формування сприятливих умов для просування товарів і послуг на зовнішні ринки за допомогою інструментів економічної дипломатії [12, с. 36].

Поширеною формою торговельно-економічних відносин між країнами та регіональними об'єднаннями є співпраця на основі угод про зону вільної торгівлі (ЗВТ), саме тому пропонуємо розглянути та здійснити регресійний аналіз впливу зон вільної торгівлі ЄС з іншими країнами на ВВП ЄС.

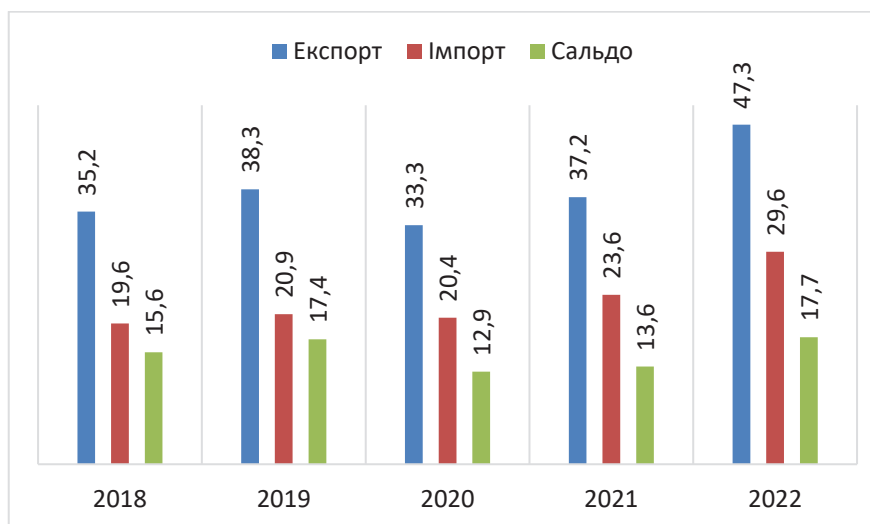
Вважається, що угоди про ЗВТ впливають на підвищення добробуту країн, які беруть участь у міжнародному співробітництві. Вільна торгівля вигідна також тому, що відбувається обмін товарами, технологіями, відкривається доступ до різноманітної продукції тощо. З огляду на це, багато країн укладають угоди про ЗВТ [6, с. 89].

Нині, ЄС має найбільшу торговельну мережу у світі, яка налічує понад 40 окремих угод з країнами та регіонами, що сприяють торгівлі продуктами та послугами між ЄС та його зовнішніми партнерами [11].

Розглянемо та проаналізуємо останні угоди ЄС, а саме: Всеосяжну економічну торгову угоду ЄС-Канада (2017 р.), Угоду про вільну торгівлю між ЄС та Сінгапуром (2018 р.), Угоду про економічне партнерство між ЄС та Японією (2019 р.) тощо.

Всеосяжна економічна та торгова угода між ЄС і Канадою (EU-Canada Comprehensive Economic and Trade Agreement, CETA) є прогресивною торговою угодою між ЄС і Канадою, яка тимчасово набула чинності в 2017 р. СЕТА містить одні з найсильніших зобов'язань, зокрема: угода скасовує мита на 99% усіх тарифних позицій; захищає географічні зазначення ЄС (географічні зазначення захищають продукцію від неправильного використання або імітації зареєстрованої назви та гарантують клієнтам справжнє походження продукції [7]); угода покращує та забезпечує доступ компаній ЄС до канадського ринку послуг [3].

Пропонуємо проаналізувати динаміку зовнішньої торгівлі ЄС з Канадою (рис. 1).

Рис. 1. Зовнішня торгівля ЄС з Канадою у 2018–2022 рр., млрд євро

Джерело: розроблено авторами на основі [8]

Аналіз даних Євростату свідчить про те, що немає стабільної динаміки щодо темпів зростання експортно-імпорتنних операцій ЄС з Канадою впродовж 2018–2022 рр. (рисунок демонструє як зростання показників, так і скорочення). Скорочення у взаємній зовнішній торгівлі у 2020 р. пов'язане з кризою, викликаною пандемією COVID-19 та відбулось тому, що експорт товарів скоротився на 13%, водночас імпорт товарів зменшився лише на 2,4%. У 2021–2022 рр. спостерігаємо позитивне зростання у взаєм-

ній торгівлі між ЄС та Канадою. Так, у 2021 р. експорт зріс на 10,5%, а імпорт – на 13,6%, а у 2022 р. відповідно на 21,4% та 20,2%. Сальдо торгівлі з ЄС за підсумками 2018–2022 рр. залишається позитивним для ЄС та збільшилось до 17,7 млрд євро у 2020 р., що значною мірою пов’язане із високою якістю європейських товарів та європейським стандартам.

Угода про вільну торгівлю між ЄС та Сінгапуром (2018 р.). Двосторонні торгові та інвестиційні переговори ЄС із Сінгапуром розпочалися в 2010 р. та завершилися в 2017 р., були підписані 19 жовтня 2018 р. Європейський парламент дав згоду на угоди 13 лютого 2019 р. Країни-члени ЄС схвалили торговельну угоду 8 листопада 2019 р., яка набула чинності 21 листопада 2019 р. Угода про захист інвестицій набуває чинності після того, як її ратифікують усі країни-члени ЄС відповідно до їхніх національних процедур.

Угода про вільну торгівлю між ЄС та Сінгапуром спрямована на скасування майже всіх митних збори; покращення торгівлі такими товарами, як електроніка, продукти харчування та фармацевтичні препарати; стимулювання зеленого зростання, усунення торговельних перешкод для зелених технологій і створення можливостей для екологічних послуг; заохочення компанії ЄС інвестувати більше в Сінгапур, а сінгапурські компанії інвестувати більше в ЄС [5].

На рис. 2 зображено динаміку зовнішньої торгівлі ЄС та Сінгапуру протягом 2018–2022 рр.

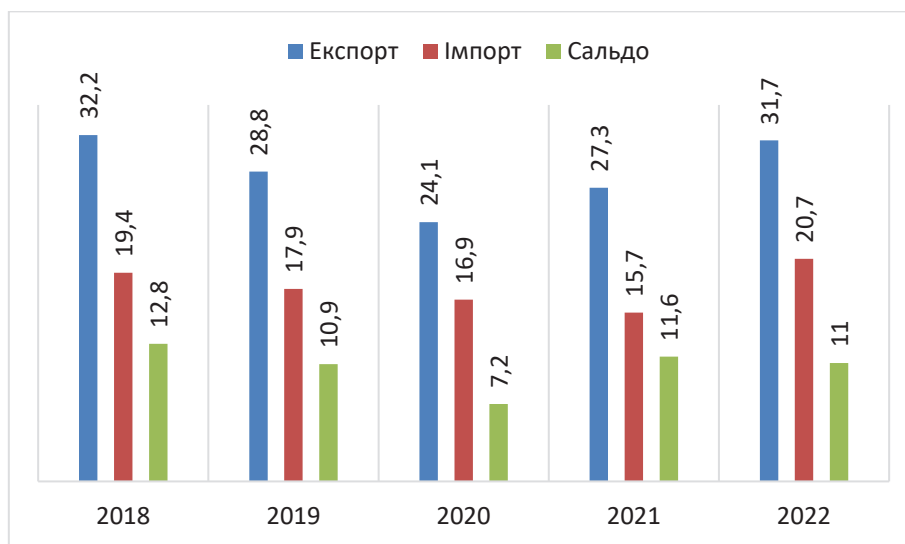

Рис. 2. Зовнішня торгівля ЄС та Сінгапуру у 2018–2022 рр., млрд євро

Джерело: розроблено авторами на основі [8]

Аналіз статистичних даних теж свідчить про те, що немає стабільної динаміки щодо темпів зростання експортно-імпортних операцій ЄС з Сінгапуром протягом 2018–2022 рр.

Пандемія COVID-19 теж негативно позначилася на експортно-імпортних операціях ЄС-Сінгапуру протягом 2020 р. У 2021–2022 рр. все ще не спостерігається позитивної динаміки у зростанні взаємної торгівлі між ЄС та Сінгапуром. Зокрема, у 2021 р. експорт зріс на 11,7%, а імпорт скоротився на 7,1%, а у 2022 р. статистика демонструє зростання обох показників відповідно на 13,9% та 24,1%.

17 липня 2018 року ЄС і Японія підписали **Угоду про економічне партнерство (ЕРА)**, найбільшу торговельну угоду, яку будь-коли обговорював ЄС, яка створить відкриту торгову зону, що охопить понад 600 млн. людей, яка набула чинності 1 лютого 2019 р. [4].

Очікується, що ЕРА між ЄС та Японією сприятиме розвитку торгівлі товарами та послугами та створить багато можливостей для малих і середніх підприємств ЄС: мита на понад 90% імпорту Японії з ЄС були скасовані після набуття чинності ЕРА. Протягом наступних 15 років з моменту початку дії угоди буде скасовано 99% усіх тарифів, що вплине на широкий спектр секторів, включаючи сільське господарство та продовольчу продукцію, промислову продукцію (включаючи текстиль, одяг), а також лісове господарство та рибальство. Окрім того, очікується суттєве зниження нетарифних бар'єрів для автотранспорту та медичних виробів. Нарешті, угода сприяє експорту послуг на японський ринок [1].

На рис. 3 зображено динаміку зовнішньої торгівлі ЄС та Японії протягом 2018–2022 рр. Аналіз даних Євростату щодо зовнішньої торгівлі ЄС та Японії у 2018–2022 рр., теж свідчить про те, що немає стабільної динаміки щодо темпів зростання експортно-імпорتنних операцій. Пандемія COVID-19 негативно позначилася на спільній зовнішній торгівлі у 2020 р. Тоді як у 2021–2022 рр. спостерігаємо вже позитивну динаміку. Так, у 2021 р. експорт зріс на 11,4%, а імпорт – на 11,7%, а у 2022 р. відповідно на 12,9% та 11%.

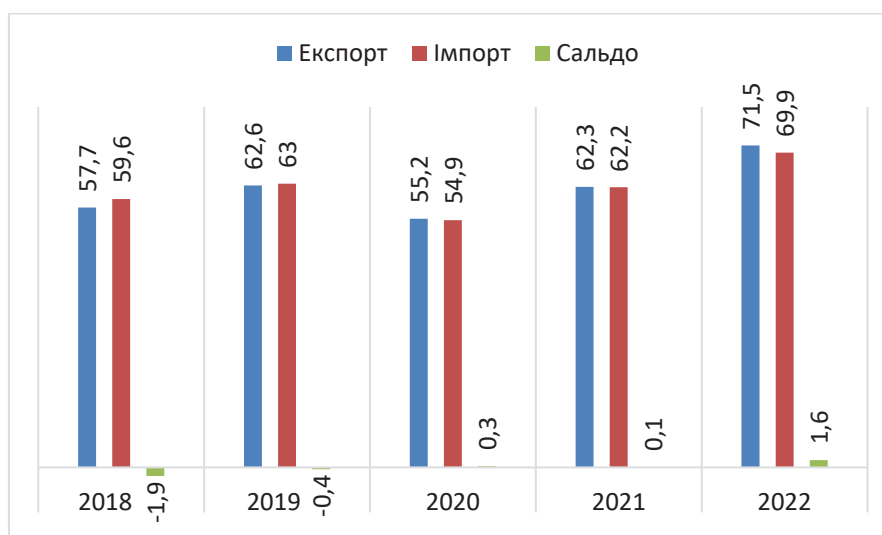

Рис. 3. Зовнішня торгівля ЄС та Японії у 2018–2022 рр., млрд євро

Джерело: розроблено авторами на основі [8]

Пропонуємо здійснити регресійний аналіз впливу вищерозглянутих зон вільної торгівлі між ЄС та Канадою, Сінгапуром та Японією на ВВП ЄС. Для цього побудуємо графік у прямокутній системі координат, по осі ординат позначимо значення результативної ознаки y , а по осі абсцис – значення факторної ознаки x . Сукупність точок результативного та факторного ознак є кореляційним полем. Зважаючи на кореляційне поле, висуваємо гіпотезу про те, що зв'язок між усіма можливими значеннями x і y має лінійний характер. Лінійне рівняння регресії має вигляд " $y = bx + a$ " [14, с. 68].

Для розрахунку параметрів регресії побудуємо розрахункову таблицю (табл. 1).

Таблиця 1

Розрахунок параметрів регресійного аналізу впливу зони вільної торгівлі між ЄС та Канадою на ВВП ЄС

	x	y	x^2	y^2	$x \cdot y$
	54.8	13534	3003.04	183169156	741663.2
	59.2	14018	3504.64	196504324	829865.6
	53.7	13471	2883.69	181467841	723392.7
	60.8	14567	3696.64	212197489	885673.6
	76.9	15837	5913.61	250810569	1217865.3
$\Sigma\Sigma$	305.4	71427	19001.62	1024149379	4398460.4

Джерело: власні розрахунки авторів

Рівняння регресії має вигляд:

$$y = 220,6766 x + 672,0602 \quad (1)$$

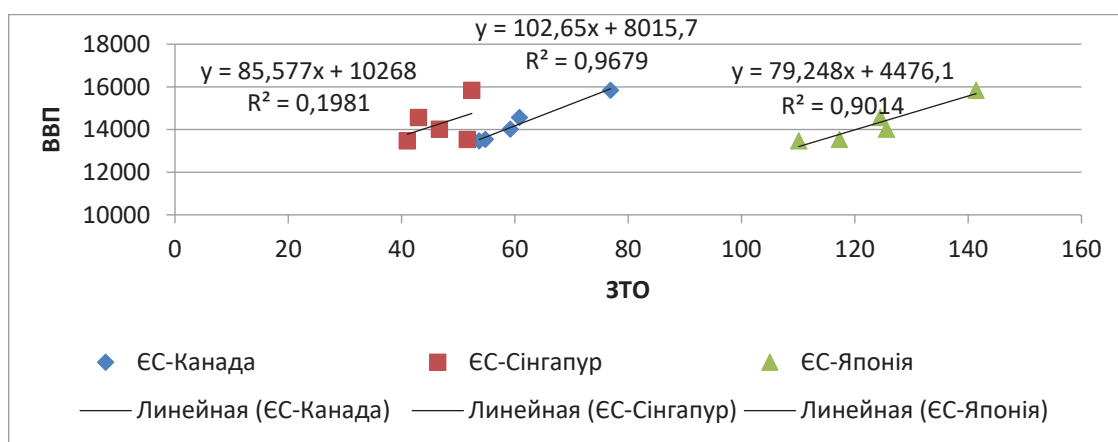
Коефіцієнт регресії $b = 220,6766$ демонструє, як змінюється результативний показник y , якщо величина фактора x підвищується або знижується на одиницю. У наведеному прикладі зі збільшенням x на 1 одиницю y підвищується в середньому на 220,677. Коефіцієнт $a = 672,0602$ демонструє прогнозований рівень y .

Підставивши в рівняння регресії відповідні значення x , визначаємо передбачені значення результативного показника y ($\hat{y}$) для кожного спостереження. Зв'язок між y і x визначає знак коефіцієнта регресії b (якщо $b > 0$ – зв'язок прямий, $b < 0$ – зв'язок зворотний) [13, с. 121]. У наведеному прикладі зв'язок прямий.

Коефіцієнт множинної детермінації R^2 вказує наскільки отримані спостереження підтверджують модель. $R^2 = 0,9683$, тобто в 96,83% випадків зміни x призводять до зміни y . Іншими словами – R^2 свідчить про високий зв'язок між показниками. По аналогії здійснено регресійний аналіз впливу зони вільної торгівлі між ЄС та Сінгапуром, ЄС та Японією на ВВП ЄС.

Пропонуємо дослідити ефективність двосторонніх відносин за допомогою моделі Scatter plot, що дасть змогу прослідкувати вплив зовнішньоторговельного обороту між ЄС та Канадою, Сінгапуром, Японією на ВВП ЄС (рис. 4).

Для аналізу використовуємо річні дані з 2018 по 2022 рр. із Євростату [8]. Отже, коефіцієнти детермінації моделей ЗТО між ЄС та Канадою й Японією підтверджують їх адекватність, оскільки коефіцієнти детермінації ЄС-Канада становить $R^2 = 0,96$, а ЄС-Японія – $R^2 = 0,90$. Таким чином, у досліджуваних ситуаціях, 96% (ЄС-Канада) та 90% (ЄС-Японія) загальної варіабельності ВВП пояснюється зміною ЗТО. Відтак можна стверджувати, що зростання ЗТО між ЄС та Канадою, ЄС та Японією значною мірою покращує ВВП інтеграційного об'єднання. Водночас, нині, зростання ЗТО між ЄС та Сінгапуром не здійснює значний вплив на ВВП ЄС.

Рис. 4. Вплив ЗТО між ЄС та Канадою, Сінгапуром, Японією на ВВП ЄС

Джерело: розроблено авторами на основі [8]

Висновки. Зважаючи на вищезазначене, робимо висновок, що угоди про вільну торгівлю сприяють розвитку торгівлі ЄС з іншими країнами світу, а також мають позитивний вплив на зростання ВВП Союзу. Таким чином, ЗТВ відносимо до інструментів економічної дипломатії, що сприяють розвитку відносин між країнами та регіонами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- About the EU-Japan EPA. URL: <https://www.eu-japan.eu/eubusinessinjapan/procedures/economic-partnership-agreement/about-eu-japan-epa> (дата звернення: 24.09.2023).
- Chohan, Usman W., Economic Diplomacy: A Review. CASS Working Papers on Economics & National Affairs, Working Paper ID: EC007UC, 2021. URL: https://papers.ssm.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3762042 (дата звернення: 24.04.2023).
- EU-Canada Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA). URL: https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/canada/eu-canada-agreement_en (дата звернення: 20.08.2023).
- EU-Japan Economic Partnership Agreement. URL: https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/japan/eu-japan-agreement_en (дата звернення: 24.09.2023).
- EU-Singapore Free Trade Agreement and Investment Protection Agreement. URL: https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/singapore/eu-singapore-agreement_en#:~:text=The%20EU%2DSingapore%20trade%20and,force%20on%202021%20November%202019 (дата звернення: 24.09.2023).
- Fredy B.L. Tobing, Asra Virgianita. Functional multi-track and multilevel economic diplomacy to strengthen trade relations between Indonesia, Chile, and Peru. *Regions and Cohesion*. 2020. Vol. 10. Issue 1. P. 88–107. URL: <https://www.berghahnjournals.com/view/journals/regions-and-cohesion/10/1/reco100106.xml> (дата звернення: 20.08.2023).
- Geographical indications. URL: https://europa.eu/youreurope/business/running-business/intellectual-property/geographical-indications/index_en.htm (дата звернення: 20.08.2023).

8. International trade in goods. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/EXT_LT_MAINEU/default/table?lang=en (дата звернення: 20.08.2023).
9. Garlick J., Havlová R. China's «Belt and Road» Economic Diplomacy in the Persian Gulf: Strategic Hedging amidst Saudi–Iranian Regional Rivalry. *Journal of Current Chinese Affairs*. 2020. Vol. 49. Issue 1. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/metrics/10.1177/1868102619898706> (дата звернення: 03.05.2023).
10. Ruffini P.-B. International Trade and Foreign Affairs – Some Reflections on Economic Diplomacy. *Journal of International Logistics and Trade*. 2016. Vol 14. P. 3–28. URL: https://www.ejilt.org/archive/view_article?pid=jilt-14-1-3 (дата звернення: 04.07.2023).
11. Trade agreements. URL: <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/trade-agreements-0> (дата звернення: 20.08.2023).
12. Kukharyk V.V., Nüblin T. The Role of Economic Diplomacy in the System of Modern International Economic Relations. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series «Economics»*. 2021. № 8 (2). P. 35–44. URL: <https://economics-msu.com.ua/uk/journals/tom-8-2-2021/rol-ekonomichnoyi-diplomatiyi-v-sistemi-suchasnikh-mizhnarodnikh-ekonomichnikh-vidnosin> DOI: [https://doi.org/10.52566/msu-econ.8\(2\).2021.35-44](https://doi.org/10.52566/msu-econ.8(2).2021.35-44) (дата звернення: 20.09.2023).
13. Абрамова М.В. Механізм оцінювання впливу воєнно-економічної складової на стан економічної безпеки національного господарства : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.03. Вищий Навчальний Заклад «Національна Академія Управління». Київ, 2016. 165 с. URL: <http://surl.li/lvkdpr> (дата звернення: 20.04.2023).
14. Ейтутіс Г. Стратегічний аналіз ключових показників бізнес-процесів інфраструктури ПАТ «Укрзалізниця». *Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту. Сер. : Економіка і управління*. 2016. Вип. 37. С. 64–75. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpdetut_eiu_2016_37_9 (дата звернення: 20.09.2023).
15. Іванова В.М. Економічна дипломатія як механізм забезпечення зовнішньоекономічної безпеки України. *Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління*. 2022. № 4 (22). С. 147–155. URL: <http://journals.maup.com.ua/index.php/expert/article/view/2364/2841> (дата звернення: 23.09.2023).
16. Надоленко Г.О. Пріоритети економізації української дипломатії. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*. 2020. № 10. С. 35–46. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-745X.10.2022.269477> (дата звернення: 24.09.2023).

REFERENCES:

1. About the EU-Japan EPA. Available at: <https://www.eu-japan.eu/eubusinessinjapan/procedures/economic-partnership-agreement/about-eu-japan-epa> (accessed September 24, 2023).
2. Chohan Usman W. (2021) Economic Diplomacy: A Review. CASS Working Papers on Economics & National Affairs, Working Paper ID: EC007UC. Available at: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3762042 (accessed April 24, 2023).
3. EU-Canada Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA). Available at: https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/canada/eu-canada-agreement_en (accessed August 20, 2023).
4. EU-Japan Economic Partnership Agreement. Available at: https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/japan/eu-japan-agreement_en (accessed September 24, 2023).
5. EU-Singapore Free Trade Agreement and Investment Protection Agreement. Available at: https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/singapore/eu-singapore-agreement_en#:~:text=The%20EU%2DSingapore%20trade%20and,force%20on%202021%20November%202019 (accessed September 24, 2023).
6. Fredy B. L. Tobing, Asra Virgianita. (2020) Functional multi-track and multilevel economic diplomacy to strengthen trade relations between Indonesia, Chile, and Peru. *Regions and Cohesion*, vol 10, issue 1, pp. 88–107. Available at: <https://www.berghahnjournals.com/view/journals/regions-and-cohesion/10/1/reco100106.xml> (accessed August 20, 2023).
7. Geographical indications. Available at: https://europa.eu/youreurope/business/running-business/intellectual-property/geographical-indications/index_en.htm (accessed August 20, 2023).
8. International trade in goods. Available at: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/EXT_LT_MAINEU/default/table?lang=en (accessed August 20, 2023).
9. Garlick J., Havlová R. (2020) China's "Belt and Road" Economic Diplomacy in the Persian Gulf: Strategic Hedging amidst Saudi–Iranian Regional Rivalry. *Journal of Current Chinese Affairs*, vol 49, issue 1. Available at: <https://journals.sagepub.com/doi/metrics/10.1177/1868102619898706> (accessed May 3, 2023).
10. Ruffini P.-B. (2016) International Trade and Foreign Affairs – Some Reflections on Economic Diplomacy. *Journal of International Logistics and Trade*, vol. 14, pp. 3–28. Available at: https://www.ejilt.org/archive/view_article?pid=jilt-14-1-3 (accessed July 4, 2023).
11. Trade agreements. Available at: <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/trade-agreements-0> (accessed August 20, 2023).
12. Kukharyk V. V., Nüblin T. (2021) The Role of Economic Diplomacy in the System of Modern International Economic Relations. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series "Economics"*, no. 8(2), pp. 35–44. Available at: <https://economics-msu.com.ua/uk/journals/tom-8-2-2021/rol-ekonomichnoyi-diplomatiyi-v-sistemi-suchasnikh-mizhnarodnikh-ekonomichnikh-vidnosin> DOI: [https://doi.org/10.52566/msu-econ.8\(2\).2021.35-44](https://doi.org/10.52566/msu-econ.8(2).2021.35-44) (accessed September 20, 2023).

13. Abramova M. V. (2016) The mechanism of assessing the impact of the military-economic component on the state of economic security of the national economy: diss. ... candidate economy Sciences: 08.00.03. Higher Educational Institution "National Academy of Management". Kyiv, 165 p. Available at: <http://surl.li/lvkdq> (accessed April 20, 2023).

14. Eitutis G. (2016) Strategic analysis of key indicators of infrastructure business processes of Ukrzaliznytsia PJSC. *Collection of scientific papers of the State Economic and Technological University of Transport. Ser.: Economics and management*, issue 37, pp. 64–75. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpdetut_eiu_2016_37_9 (accessed September 20, 2023).

15. Ivanova V. M. (2022) Economic diplomacy as a mechanism for ensuring Ukraine's foreign economic security. *Expert: paradigms of legal sciences and public administration*, no. 4(22), pp. 147–155. Available at: <http://journals.maup.com.ua/index.php/expert/article/view/2364/2841> (accessed September 23, 2023).

16. Nadolenko G. O. (2020) Priorities of the economization of Ukrainian diplomacy. *International relations: theoretical and practical aspects*, no. (10), pp. 35–46. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-745X.10.2022.269477> (accessed September 24, 2023).

УДК 339.9.012.42:339.18(061.1ЄС)(1-01)

JEL F18

Кухарик Вікторія Василівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародних економічних відносин та управління проектами. **Друзюк Ольга Ігорівна**, студентка, Волинський національний університет імені Лесі Українки. **Аналіз угод ЄС про вільну торгівлю як один із інструментів економічної дипломатії ЄС.**

У статті здійснено аналіз угод ЄС про вільну торгівлю. Визначено, що угоди про вільну торгівлю є дієвим інструментом економічної дипломатії. Авторами використано Scatter plot модель та здійснено регресійний аналіз для визначення якої зони вільної торгівлі (ЄС-Канада, ЄС-Сінгапур чи ЄС-Японія) впливає на ріст ВВП ЄС. Модель дослідження підтверджує позитивний зв'язок між зростанням ВВП ЄС та зростанням зовнішньоторговельного обороту (ЗТО) між ЄС та Канадою, Японією. Регресійний аналіз свідчить, що 96% (ЄС-Канада) та 90% (ЄС-Японія) змін ВВП ЄС пояснюється зміною ЗТО з відповідними країнами. Доведено, що зростання ЗТО між ЄС та Канадою, ЄС та Японією позитивно впливає на ВВП Союзу, в той час, як зміни ЗТО між ЄС та Сінгапуром не впливають на стан ВВП ЄС. Зроблено висновок, що угоди про вільну торгівлю сприяють розвитку торгівлі ЄС з іншими країнами світу та мають позитивний вплив на зростання ВВП Союзу.

Ключові слова: зона вільної торгівлі, економічна дипломатія, Євростат, зовнішня торгівля, експорт, імпорт.

UDC 339.9.012.42:339.18(061.1ЄС)(1-01)

JEL F18

Viktoriia Kukharyk, Ph.D. (Economics), Senior Lecturer at the Department of International Economic Relations and Project Management. **Olga Druzyuk**, Student, Lesya Ukrainka Volyn National University. **Analysis of EU free trade agreements as one of the tools of EU economic diplomacy.**

The article summarizes the features of the EU economic diplomacy model functioning. It was determined that the main EU institutions in the field of economic diplomacy are the European Parliament, the European Commission and the European External Affairs Service, which have functions that contribute to the implementation of EU economic diplomacy. It has been established that a common form of trade and economic relations between countries and regional associations is cooperation on the basis of free trade agreements (FTA). Hence, EU free trade agreements were analyzed and a regression analysis of the impact of EU free trade zones with other countries on EU GDP was carried out. It was determined that free trade agreements are an effective tool of economic diplomacy. It has been established that the EU has the largest trade network in the world, with more than 40 separate agreements with countries and regions that facilitate trade in products and services between the EU and its external partners. The latest EU agreements and the dynamics of trade within them were studied (the EU-Canada Comprehensive Economic Trade Agreement (2017), the EU-Singapore Free Trade Agreement (2018), the EU-Japan Economic Partnership Agreement (2019). The annual Eurostat international trade in goods data from 2018 to 2022 were analyzed. It was found that the COVID-19 pandemic had a negative impact on the export-import operations of the EU with Canada, Singapore and Japan during 2020. The authors used the Scatter plot model and performed regression analysis for determining which free trade area (EU-Canada, EU-Singapore or EU-Japan) affects EU GDP growth. The research model confirms a positive relationship between EU GDP growth and the growth of foreign trade turnover (FTT) between EU and Canada, EU and Japan. Regression analysis shows that 96% (EU-Canada) and 90% (EU-Japan) of changes in EU GDP are explained by changes in FTAs with the respective countries. It is proved that changes in the FTA between the EU and Singapore do not affect the state of EU GDP. It was concluded that free trade agreements contribute to the development of EU trade with other countries of the world and have a positive effect on the growth of the Union's GDP.

Key words: free trade zone, economic diplomacy, Eurostat, foreign trade, export, import.